

Nr 337.

Av herr **Lübeck m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 330, angående godkännande av tullverkets utgiftsstaten för år 1922 m. m.

Kungl. Maj:t har i proposition nr 330 angående godkännande av tullverkets utgiftsstaten för år 1922 m. m. framlagt förslag till omorganisation av tullverkets lokalförvaltning och gränsbevakning. Med reglering av förhållandena vid tullverkets kustbevakning har Kungl. Maj:t däremot ansett böra tills vidare anstå. Av det vid berörda proposition fogade utdrag av statsrådsprotokoll framgår, att anledningen till detta uppskov varit, att ytterligare undersökningar i ämnet ansetts erforderliga.

Utan att ingå i prövning av huruvida de av 1914 års tullkommission, 1920 års kustbevakningssakkunniga och generaltullstyrelsen redan verkställda utredningar i frågan om förändring av kustbevakningen må kunna anses vara i alla avseenden så fullständiga, att det därur framvuxna slutliga förslaget bör bli grundläggande för en omorganisation av densamma, vill jag, för den händelse berörda utredningar bli oavsett Kungl. Maj:ts ståndpunkt till nämnda förslag föremål för närmare granskning av riksdagen, framlägga vissa synpunkter i den omstridda betydelsefulla frågan, huru chefskapet vid kustbevakningen bör anordnas. Dessförinnan anhåller jag emellertid att få efter den i oförmälda proposition lämnade översikten i korthet redogöra för vilken ställning tullkommissionen, de kustbevakningssakkunniga och generaltullstyrelsen intagit till detta spörsmål.

Tullkommissionen har, under erinran hurusom ifrågavarande chefskap för närvarande utövades å rikets västra och södra kuster av särskilda kustbevakningschefer men i övrigt av vederbörande tullförvaltare, hemställt, att med indragning av kustbevakningschefstjänsterna chefskapet måtte uppdragas inom ettvarit tullkammardistrikt åt därvarande tullförvaltare, dock att inom Stockholms, Göteborgs och Malmö tullkammar-

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 4 saml. 133 häft. (Nr 337—338.) 1

distrikt chefskapet skulle utövas av överinspektoren vid tullbevakningsinspektionen i respektive stad. För att biträda tullförvaltarna med råd och upplysningar i kustbevakningen rörande sjötekniska frågor ävensom för att åstadkomma en sakkunnig och enhetlig tillsyn å båtmateriellen skulle vidare, lämpligen inom generaltullstyrelsens kameralkbyrå, för en tid av tre år i sänder, anställas en särskild tjänsteman med titeln kustbevakningsinspektör och mot årligt arvode av 10,000 kronor.

De kustbevakningssakkunniga hava varit ense om behovet av en kustbevakningsinspektörstjänst men hyst olika meningar om chefskapets ordnande i övrigt. En av dem har anslutit sig till tullkommissionens förslag, under det att de två övriga ansett ett särskilt chefskap för kustbevakningen vara erforderligt. Den ena av dessa senare har ansett det nuvarande systemet med den uteslutande för kustbevakningen avsedda chefstjänsten böra i en modifierad form bibehållas och konsekvent genomföras över rikets hela kust; den andre däremot har ifrågasatt, att kustbevakningsdistrikten skulle uppdelas i ett antal grupper och att chefskapet inom varje grupp skulle anförtros åt en vid någon tullkammare inom gruppen anställd kontrollör eller kammarskrivare, att av honom mot särskilt arvode utövas jämte tjänsten vid tullkammaren.

Även generaltullstyrelsen har biträtt förslaget om inrättande av en kustbevakningsinspektörsbefattning. Beträffande chefskapet i övrigt har styrelsen instämt med den ledamot bland de sakkunniga, som ansett särskilda, uteslutande för kustbevakningen avsedda chefstjänster böra inrättas. Enligt styrelsens förslag skulle de särskilda cheferna för kustbevakningen anställas i kontrollörsgraden under namn av kustbevakningskontrollörer och vara tre till antalet. Varje kustbevakningskontrollör skulle vara chef för ett visst antal kustbevakningsdistrikt samt handhava, förutom chefskapet, samtliga de lokala tullförvaltningarna nu åliggande ärenden, såväl kamerala som administrativa, vilka rörde kustbevakningen. För handläggning av ifrågavarande ärenden skulle såsom biträde åt varje kustbevakningskontrollör anställas en kammarskrivare; och skulle kustbevakningskontrollörerna lämpligen vara stationerade i Stockholm, Malmö och Göteborg.

I likhet med samtliga de, vilka sålunda yttrat sig, anser jag att en i sjötekniska frågor speciellt kunnig person hädanefter icke utan olägenhet kan, därest en omläggning av kustbevakningens organisation enligt de huvudprinciper, som tullkommissionen och de kustbevakningssakkunniga följt, av generaltullstyrelsen avvaras. Av synnerlig vikt synes mig vara, att styrelsen äger oavbruten tillgång på en sådan under den första tiden efter omorganisationens genomförande, i det att åtskilliga

spörsmål av omförmält slag måste uppstå bland annat vid planläggandet av kustbevakningen inom de olika distrikten, ävensom vid anskaffandet på statsverkets bekostnad av båtmateriell, förtöjningsanordningar och bryggor eller vid avpassandet av legor åt tullpersonal för sådan materiell, allteftersom i fråga om materiellens bekostande kan vara bestämt. Den föreslagna formen för anställandet av ett sådant biträde anser jag också lämplig, och arvodet för detsamma förefaller mig vara väl avvägt. Jag finner således förslaget om tillsättande hos generaltullstyrelsen av en kustbevakningsinspektör, vilken givetvis för övrigt skulle närmast under styrelsen utöva det centrala chefskapet över kustbevakningspersonalen, till alla delar förtjänt av tillstyrkan.

Därutöver måste tydligen — något som samtliga hörda sakkunniga även förutsatt — lokala chefer liksom för närvarande förefinnas vid de olika delarna av rikets långsträckta kust. Såsom bland annat den nyss lämnade redgårelsen utvisar, hava emellertid skilda meningar yppat sig dels i huvudfrågan, huruvida tullverkets kustbevakningspersonal bör å respektive orter ställas under ett med den inre tullpersonalen delat chefskap eller ett särskilt sådant, dels ock i frågan, huruvida, därest särskilt chefskap prövas lämpligast, detta bör utövas av vid tullförvaltning samtidigt sysselsatt person i underordnad ställning eller av enbart för kustbevakningen anställd person. I huvudfrågan anser jag för min del uppenbart, att, för så vitt kustbevakningens intensitet verkligen skall uppdrivas, det system, som innebär chefskapets överlåtande på särskilda personer, äger företräde framför det andra systemet. Av de två skilda förslag, vilka uppbyggts med tillämpning av det system, jag sålunda finner böra ifrågakomma, är enligt min mening det förslag, som åsyftar uteslutande för kustbevakningen avsedda chefer, s. k. kustbevakningskontrollörer, mest ägnat att åvägabringa en enhetlig och ekonomisk verksamhet inom kustbevakningsinstitutionen. Jag anser mig därför kunna hemställa, att detta jämväl av generaltullstyrelsen omfattade förslag måtte av riksdagen särskilt beaktas, därest frågan om chefskapets ordnande nu kommer under behandling. Utöver vad till förmån för förslaget blivit anfört såväl av förslagsställaren som av generaltullstyrelsen (generaltullstyrelsens utlåtande över 1914 års tullkommissions betänkande I A: sid. 63 o. f., 116), synas följande omständigheter kunna innebära stöd för riktigheten av min ståndpunkt i ämnet.

Bland utlåtandena från vederbörande lokala tullmyndigheter över det av tullkommissionen avgivna förslaget i chefsfrågan återfinnes ett av en tullkammare avgivet yttrande, däri betonas nödvändigheten av att såsom kompensation för den ökning i arbetet, som skulle åsamkas tull-

förvaltarna till följd av chefskapets för kustbevakningen överflyttning på dessa, bereda tullförvaltarna högre avlöningsförmåner. Då särskilda arvoden också tidigare ansetts böra utgå till vissa tullförvaltare å rikets södra och västra kuster för dem meddelat uppdrag att utöva befäl över kustbevakningen var inom den stads tullkammardistrikt, där han i egenkap av tullförvaltare vore anställd (1900 års tullstatskommittés betänkande: sid. 193 o. f.), ligger det mycket nära till hands att antaga, att anspråk i sådan riktning skola inom kort ytterligare framställas, för den händelse chefskapet för kustbevakningen ålades tullförvaltarna, anspråk, som sannolikt skola visa sig vara svåra att avvisa. Härutöver må upplysas, att vissa tullmyndigheter understrukt, att chefskapets överflyttning skulle leda till så ökat arbete för tullförvaltarna, att en lättnad i arbetet på annat håll borde beredas dem. Framställningar om dylik lättnad, vilken tydligen förutsätter ökning i tullpersonalens antal, komma otvivelaktigt att upprepas, därest överflyttningen sker. Under sådana förhållanden måste det bliva förenat med synnerligen stora vanskligheter för statsmakterna att överväga, i vad mån tullförvaltarnas arbete med kustbevakningens inspektion kan komma att under det närliggande året bliva av den tidsödande art, att framställningarna böra förtjäna beaktande. I svårigheten med denna prövning synes mig ock ligga en fara, att tullförvaltningspersonalen stundom kan varda för knappt tillmätt, varigenom kustbevakningsarbetet måste åsidosättas för de inre förvaltningsgöromålen och tillsynen å utförandet av huvudsyftet vid nydaningen av kustbevakningen, nämligen vinnande av ett ändamålsenligt och intensivt arbete av dess personal, följaktligen försummas. Härutinnan ser jag det av mig förordade systemet äga tydligt företräde. Arbetet för kustbevakningskontrollören bör nämligen utgöras av så gott som uteslutande inspektioner inom sitt distrikt, varigenom han snart nog kan förvärva sig en ingående kännedom icke blott om sin personal och dess materiell utan även om beskaffenheten av den kuststräcka, som lagts under hans överinseende. De göromål åter, som skulle ankomma på hans närmaste biträde — vilket även enligt mitt förmenande icke bör vara i lägre grad än kammarskrivares — böra bestå av huvudsakligen de kontorsgöromål, som påkallas av personalens avlöning, beklädnad och andra kamerala ärenden. Det arbetskrav, som ställes på kustbevakningskontrollörsexpeditionen, lär därför kunna med synnerlig noggrannhet förutberäknas och befogenheten av från expeditionens sida till äventyrs framställda anspråk på personalförstärkning med lätthet bedömas.

Så som det av mig förordade förslaget är lagt, torde det för övrigt kunna förväntas, att anspråk, som nu nämnts, icke skola behöva

förekomma i nämnvärd mån, när det, liksom en av de kustbevaknings-sakkunniga också framhållit, genom chefsposternas överlåtande på personer i allenast kontrollörs grad, yppats utsikter att städse få dessa besatta med yngre personer, som för vinnande av högre befordran inom tullverket bemödade sig att fylla sin uppgift vid kustbevakningen på bästa sätt. Därigenom liksom ock på grund av dessa personers i regel större vigör än de tullförvaltare, vilka enligt tullkommissionens plan skulle ifrågakomma till chefsplatserna, uppstår givetvis mindre behov av ökning i personalen. De befodringsmöjligheter, som skulle erbjuda sig för en kustbevakningskontrollör, synas mig bliva nog så väsentliga; har han under sin tjänstgöring visat sig kunna väl leda en större bevakningspersonal, lär hans arbetskraft nog varda anlita för någon befälspost vid exempelvis tullbevakningsinspektionerna, varförutom goda tjänster måste komma att stå öppna för honom inom generaltullstyrelsens avdelningar, vid tullkameralkontoren och vid sådana mera betydande tullkamrar, där med hänsyn till förekomsten av särskild chef för tullbehandlingsavdelningen behov av intill befodringsstillfället praktiskt förkovrad tullbehandlingskunskap ej gör sig oavvisligt gällande.

Av den föregående redogörelsen framgår, att en av huvudprinciperna i det av mig förordade förslaget är, att samtliga de göromål för kustbevakningens räkning, vilka för närvarande ombesörjas av tullkamrarna, således även de, såvitt jag inhämtat, mångenstädes nog så omfattande kameralärendena, skulle frångå de dessa förvaltningar. Det lär icke få anses helt uteslutet, att en dylik lättnad i tullkamrarnas arbetsbörda skall visa sig medgiva sådan inknappning i en del tullförvaltningars personalstyrka, att åtminstone den kammarskrivartjänst, vilken enligt förslaget borde förefinnas vid envar av kustbevakningskontrollörsexpeditionerna, kunde erhållas utan ökning i tullverkets utgiftsstater.

Då jag således ansluter mig till generaltullstyrelsens uppfattning om lämpligheten av och principerna för en kontrollörsinstitutionens inrättande vid kustbevakningen, har jag emellertid att föreslå ett par ändringar i de av styrelsen angivna detaljerna för institutionens anordnande. Den ena avser antalet kustbevakningskontrollörer, vilket förefaller mig att vara väl knappt tilltaget och därför möjligen bör i någon mån utökas. Den andra ändringen åsyftar undantagande av kustområdet vid gränsen mellan Sverige och Finland från kustbevakningskontrollörs befälsdistrikt och hänförande av nämnda område under tullförvaltarens i Haparanda chefskap. Som skäl för detta ändringsförslag, vilket innebär bibehållande av det inom området för närvarande tillämpade system för chefskapet över kustbevakningen, må anföras följande.

Tillvaron av Haparanda tullkammare läser kunna motiveras huvudsakligen med nödvändigheten av att i de avlägset belägna och säreget beskaffade trakterna mot Finland äga en tillräckligt stark lokal myndighet för att övervaka gränstrafiken samt vidtaga de anordningar, som för ett rätt utnyttjande av bevakningspersonalen längs gränslinjen varda erforderliga. Tullkammaren synes mig sålunda till karaktären skilja sig från övriga likabenämnda tullförvaltningar i riket och i själva verket redan nu utgöra förnämligast en kust- och gränsbevakningsexpedition. Vid sådant förhållande finnes icke, därest ej av riksdagen beslutas en genomgripande förändring i chefskapet över landgränsen mot Finland, enligt min uppfattning tillräcklig anledning att frånhända tullförvaltaren i Haparanda överinseendet över den del av finska gränstrakterna, som utgör kustvatten, särdeles som svårigheter torde komma att i praktiken uppstå vid avgränsningen av de olika bevakningsområdena.

I överensstämmelse med vad vi sålunda anfört få vi hemställa, att, därest frågan om omorganisation av tullverkets kustbevakning kommer att av riksdagen företagas till slutlig prövning i samband med behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 330 angående godkännande av tullverkets utgiftsstater för år 1922 m. m., riksdagen måtte i fråga om chefskapet vid sagda bevakning besluta,

dels att en kustbevakningsinspektör med arvode av 10,000 kronor skall anställas hos generaltullstyrelsen;

dels att såväl det administrativa som det kamerala chefskapet över kustbevakningen vid gränsen mot Finland skall fortfarande omhänderhavas av tullförvaltaren i Haparanda;

dels att för utövande av motsvarande chefskap inom skilda områden av rikets kust i övrigt skall, med indragning av de nuvarande två kustbevakningschefstjänsterna, anställas ett lämpligt antal kustbevakningskontrollörer;

dels ock att envar av dessa kontrollörer skall, huvudsakligen för utförande av kontorsgöromål för kustbevakningens räkning, såsom biträde erhålla en kammarskrivare.

Stockholm i april 1921.

Sven Lübeck.

John Falk.

Carl Wahren.